

Zito i Epanastasis: Yaşasın İsyân!

Posted on 05/01/2015

Bugün, İzmir’de ilginç bir anma etkinliği var. Şair Tuğrul Keskin, bu Pazar (4 Ocak) halkların kardeşliğinden yana olan bütün İzmirliileri 1921 yılında savaşa karşı çıktıkları için kurşuna dizilen 200 Komünist Yunan askerini anmaya çağırıyor. “Saat 13.00’de İnciraltı Sahili’ndeki Barış Manço Köprüsü’nde buluşarak, bu güzel insanlara şiirler okuyalım istiyoruz” diyen Keskin ve böylece aslında tarihin az bilinen bir olayına da dikkatimizi çekiyor.

Kardeşime kurşun sıkmam

Hikaye pek az biliniyor ama aslında çok önemli. Savaşa karşı çıkan 200’den fazla Yunan Komünist Partisi üyesinin İzmir’in Balçova ilçesinde kurşuna dizilmesinin bir geçmişi de var. O dönemlerde, Sovyet Devrimi’nin de etkisiyle bütün dünyada kendisini hissettiren sosyalizm, Yunanistan’da da önemli bir taraftar kitlesine sahip. Yunan Komünist Partisi, 1919’da başlayan Anadolu işgaline karşı Yunanistan’da büyük bir direnç gösteriyor. Bu eylemler sonucunda “vatana ihanetten” yargılanan yüzlerce Komünist Parti üyesinden 117’si “Kardeşime kurşun sıkmam” “Anadolu’nun işgali emperyal bir oyundur” dedikleri ve bu görüşlerinde ısrar ettikleri için Atina’da kurşuna dizilerek katlediliyorlar.

‘Vatana ihanet’ etmek

Daha sonra ise İngiliz ve Yunan Orduları ile İzmir’e çıkan 200’ü aşkın sosyalist asker, o dönemde İşgal Kuvvetleri Komutanlığı’nın merkezi de olan İnciraltı Sahili’nde aynı direnişi gösterirler ve yayınladıkları “Zito i Epanastasis” (Yaşasın İsyân) adlı manifesto ile işgale

karşı çıkışlarını sürdürürler. 'Vatana İhanet' suçu ile açılan davalarda yargılanan 200 sosyalist asker, görüşlerinde ısrar ettikleri için, 1921 yılı Ocak ayının ilk günü İzmir'de İnciraltı Sahili denilen bölgede Yunan askerleri tarafından kurşuna dizilerek katledilirler.

Olay, Yunan Genelkurmay Başkanlığı arşivlerinde 'vatana ihanet' olarak arşivlenir.

Kardeşlik çağrıları

Aslında siperlerde kardeşlik konusunda yazılı bazı belgeler de mevcut ve bunlar da pek az biliniyor. Örneğin; o günlerde Türk komünistleri tarafından yayınlanan "Yunan köylü, amele ve askerlerine hitap" başlıklı bildiri böyledir.

Bildiri şöyle başlar: "Asker Arkadaşlar! Biz pekala biliyoruz ki sizin ekseriniz, fakir evladısınız ve kendiniz de fakir adamlarsınız. Yunan köylüleri, size hitap ediyoruz. Köylü ve fıkaranın vazifesi köyünde ekin ekmek, hayvan bakmak ve bağcılık yapmaktır. Halbuki sizi kendi vazifenizden, kendi valide ve babanızdan, kendi kardeş ve hemşirelerinizden, kendi refika ve sevgililerinizden ayırarak ecnebi topraklarını istilaya, komşu bir milletin evine girerek fenalık yapmaya mecbur etmişlerdir. Bu istila hareketinde, bu macerada galip de olsanız mağlûp da olsanız sizin için hasıl olacak şey yalnız ve yalnız hüsrandır. Sizin karşınızda size karşı kendi toprağını, kendi köyünü, kendi tarlasını müdafaa etmekte olan Türk Ordusu da sizin gibi köylülerden mürekkeptir. Onların size bir düşmanlığı yoktur... Onlar da sizin gibi kendi köylerinde sulh ve sükûn içinde ekin ekerek hayvan besleyerek ve bağcılıkla yaşamak istiyorlar."

Ve bildiri, bir çağrıyla devam ediyor: "Vazifenizi ihmal etmeyiniz: Derhal orduları kardeşleştirmeye, ordunuz arasında "İnkılâpçı Komiteler" ve "Asker, Köylü ve Amele Şûraları" yapmağa başlayınız."

Sondaki sloganlar ise malum: “Kahrolsun sermayedarların zalim harbi! Yaşasın kardeşlik! Yaşasın Köylü, Asker ve Amele İnkılabı!”

Öte yakadan aynı ses

Yine aynı günlerde, yayınlanan “Yunan Komünistlerinin Beyannameesi” başlıklı bildiri yaklaşık olarak aynı içeriktedir ve onlar da İngiliz emperyalizminin kuklası olan Yunan Kralı ve hükümetinin militarist politikasını, grevleri bastırmak için yapılan tutuklamaları protesto ederek, “Sergüzeştten (macera) başka hiçbir şey olmayan Anadolu muharebesinin açtığı büyük masrafları kapamak için İngiltere’ye olan müracaat reddedildikten sonra dahili istikraz kanunu lâyihası kabul edildi. (...) Mecburi olan bu istikraz hiçbir müsbet netice vermemiş, belki memlekette her şeyin kıymetini daha yükseltmeye sebep olmuştur. Yunan hükümeti ise kendi aksiyon siyasetini her türlü zulüm ve tahakküm tarikiyle devam ettirmektedir. (...) Yunan Komünist Fırkası, Kral ve hükümetinin bu caniyane hareketlerini protesto eder” demektedir.

Bu pazar yapılacak anma, işte bu kardeşliğin ve enternasyonalizmin yeniden anımsanması ve halkların kardeşliği için can veren yiğit insanların onurlandırılması açısından önemli.

NOT: Burada sınırlı bölümleri yayınlanan iki bildiri metni, “Yeni Hayat” dergisinin 8 Temmuz 1922 tarihli 15. sayısından alınarak 1969’da “AYDINLIK SOSYALİST DERGİ” tarafından yayınlanmıştır. Metinlere ulaşmak için <http://www.barikat-lar.de/barikat/birincibar/19/1b19.htm> adresine bakılabilir.

Kaynak: [Özgür Gündem](#)